

Enric Solà Palerm

Massa dualisme

Sobre el dualisme s'han donat tres posicions. El tractament que en dóna Fuster a «Nosaltres els valencians» és un dualisme originari. Els punts de vista més avançats que l'entenen com un dualisme posterior a l'expulsió dels moriscos. I el punt de vista de Mollà i Mira, de franc retrocés a la teoria clàssica. L'article conclou amb un estudi del pseudo-nacionalisme vs el valencià de «De impura natione», pseudo-nacionalisme que suposa la liquidació irracionalista del nucli ideològic fusterià.

tegració nacional al llarg d'una Història en la qual la pròpia feblesa institucional facilita aquest procés». La repoblació postmorisca, en efecte, empalma amb la pèrdua de les nostres llibertats nacionals que la Nova Planta consagra. El «dualisme» queda així transmutat en una simple reculada ulterior de la frontera lingüística, com passa a Irlanda, a Euskadi, a Finlàndia: a tot arreu on s'ha sofert una submissió nacional de llarga durada.

I si l'espanyolització no és originària ni sobrevinguda en condicions de salut político-social, salta a la vista la pretensió correlativa: tornar a posar la divisòria idiomàtica on realment hauria d'estar. La superació del «dualisme» dóna cos a l'altra cara de la moneda: l'aspiració a recatalanitzar. El desenvolupament d'una concepció unicista fa que les perspectives d'acció varien totalment, per la via de la «solució política. Sempre en la línia de facilitar l'accés d'aquests valencians —els de les comarques espanyolitzades (aquest entreguionat és meu)— a la plenitud de llur ciutadania, en la societat, la llengua i la cultura catalanes del País Valencià».

La «dualitat insoluble» és probable, doncs, que no siga tal, sinó remeiable i d'obliga-

da solució. Allò que és legítim a Praga, a Brussel·les o a Hèlsinki és també vàlid a casa nostra. A mesura que la tesi monista anirà desenrotllant-se i afermant-se, emergeix més i més l'imperiós dret dels xiquets oriolans i sogorbins a accedir amb plenitud de característiques al si de la nació catalana, de la qual, en circumstàncies de normalitat nacional, mai no s'haurien diferenciat.

¿És possible inserir *De impura natione* en algun punt del recorregut cap a la unitat catalana? De cap manera. Sobre el rerefons d'una sèrie d'equívocs entre València i el País Valencià, l'assaig fa un retrocés espectacular devers les contradiccions multiplicades. «El dualisme aragonès-castellà/català», per començar; «dualisme original dels valencians» (pàg 193). «Dins el País Valencià, fins molt recentment, s'han mantingut, així mateix, les antigues fronteres lingüístiques entre la zona aragonès-castellana i la zona catalanòfona, car allò que encunya els trets primers d'un país té molta força» (p. 141). «D'aquí es podria passar a l'altre dualisme que ha sorgit dins d'una part del dualisme primigeni, el català... (193). Aqueix segon enfrontament crioll — *ped noir* ja ens ha ocupat en un altre

moment. «Potser siga el dualisme (els dos dualismes) el tret que definesca de forma més acurada el particularisme valencià» (194). I no hem esgotat encara les dicotomies, perquè n'hi ha una tercera, innominada: la castellanointerior (148), que Fuster i els fusterians són culpables de no haver volgut considerar.

Arrancant de la triple dualitat, els lligams nacionals dels valencians s'esvaeixen «dins l'àmbit ample de les cultures catalàniques» (194), i d'uns afeblits llaços estrictament lingüístics amb els altres Països Catalans. Cal reduir «el gentilici «català» a «catalanesc», «catalànic» o qualsevol altre...». «Sols així tindrem veus a Madrid» (236). I, «¿per què no dir al conjunt de països de parla catalana Països Catalànics?» (210). Lliures ja del llast connacional, té lloc una subtil metamorfosi, en la qual esdevindrem nació: «El País Valencià pot, doncs, ésser una comunitat nacional» (192); País o Ciutat —no arriba a saber-se— que és cruïlla entre dos mons, el de Catalunya i l'espanyol (192 i següents); Ciutat o País —no es dilucida amb vocació per a ser frontissa d'un eix inconcretable, que tan aviat és la ratlla Madrid - Barcelona, com Barcelona - València, o Madrid - Sevilla, o també la marginal Múrcia - Astúries, deixant Saragossa com a nòdul dels tràfecs (226 i ss).

Resumirem la fina elaboració doctrinal que fins ací hem escorcollat: «El País Valencià, crioll, *ped noir* i afecte d'un triple dualisme, no vinculat a la resta de Països Catalànics més que per uns debilitats lligams idiomàtics, pot esdevenir comunitat nacional; aquesta nació serà cruïlla entre dos mons, i frontissa d'un eix que, malalt del ball geoeconòmic de Sant Vito, no es pot determinar sobre el mapa». La liquidació irracionalista del nucli ideològic fusterià ha quedat enllestida. □

De *impura natione* se'n presenta com un esforç de reexamen i actualització: «Fuster elaborà el corpus teòric més vast per a descobrir la identitat valenciana. Cal revisar-lo, sí, com cal revisar-ho periòdicament tot, sots pena que esdevinga dogma» (pàgina 152). Vull referir-me en aquest tercer i penúltim article al tractament fusterià i més recent de la catalanitat i el dualisme, intentant acarar-lo amb l'obra de Mollà i Mira.

La idea central del pensament de Fuster, que es reitera a cada moment en els seus escrits, és la condició nacional catalana dels valencians. «Som «vers catalans», que diria Muntaner...». La catalanitat apareix connectada amb la hipòtesi biparticional: el país és, des de la seua fundació, geogràficament dual; la costa va ser conquistada i repoblada inicialment per catalans; l'interior, per aragonesos, castellans i murcians. La dicotomia, per ser originària, és insoluble.

La tesi bicompartimental ha estat modernament revisada per estudis més matisats, afirmant una mescla inicial de població al conjunt del nostre territori, i asseverant que la partició lingüística actual és consegüent i posterior a l'expulsió dels moriscos. Intercalaré cites del treball de Vicent Soler, que no és l'únic en aquesta direcció. «No hi ha dualitat aragonesa i catalana al País, perquè el que hi ha és moriscos —amb senyors feudals—, per una banda, i una barreja de nacionalitaris cristians amb predominància a la llarga dels catalans, per l'altra, als dominis de reialenc. La dualitat castellanoparlant-catalanoparlant naix a partir de les repoblacions del segle XVII».

La qualificació del problema adquireix llavors un nou caire: «No és la mateixa cosa «naixer» nacionalment dual que sofrir un procés de desin-